

Tavallista, rikasta elämää

**Henkilökuvassa:
Jorma Uhtakari
Projektikoordinaattori,
Sijoitus ohjattuun asumiseen -
projekti**

Kesäpastorista Kritsiin

Kiinnostukseni sosiaaliseen alaan on syntynyt jo lapsuudessa, ehkä tiedostamatta. Teologia kiinnosti sittemmin ja opiskeluaikana myös vankilapappina oleminen. Teologiharjoittelijan paikka poiki Vantaan vankilassa vankilapastorin kesälomasijaisuuden ja sitten opinto-ohjaajan ja päihdeohjaajan sijaisuudet. Sijaisuudet olisivat ehkä jatkuneet näin ilman tätä projektia.

Mietin vaihtoehtoja ja hain tätä paikkaa, kun näin ilmoituksen Kontranetissä. Vähän aikaa piti vielä miettiä. Mielelläni tulin sitten kuitenkin tänne aloittamaan uutta vapautuvien vankien asuttamiseen tähtäävää toimintamuotoa.

Projekti tähtää vaikeaan vaiheeseen

Vapautumisen ajankohta on vaikea, jotkut vangit suorastaan pelkäävät sitä. Osa ei osaa ennakoida ollenkaan, mitä kaikkia vaikeuksia voi tulla. Tämä projekti sijoittuu sopivasti juuri siihen kohtaan. Sisältö on tietysti vielä kehitettävänä ja toimiva systeemi luotavana. Innolla ja mielenkiinnolla mutta nöyryn mielin suhtaudun haastavalta näyttävään tehtävään, jossa tehdään työtä eri tahojen kanssa.

Alku on ollut vauhdikas. Vastaanotto on ollut ystävällinen, mutta uusia asioita on hengästyttävän paljon, itse sisältökysymysten lisäksi hallinnolliset, tila- ja muut asiat. Toimitila onkin ihan hieno, kunhan sisustuksella saa tunnelman ja akustiikan pehmenettyä mukavaksi itselle ja asiakkaille. Hyvä, että ensimmäiset asiakkaat Keravan Wopista ovat jo tulleet ja että näin heti alussa päästään suoraan asiaan.

Itseäni lähinnä on asiakastyö, jota onneksi on paljonkin. Myös koko projektin hallinta ja läpivieminen on kiinnostavaa. Suurimmat haasteet ovat koko asian hallinta ja

SIJOITUS OHJATTUUN ASUMISEEN

Projektin tavoitteena on kumppanuusopimukseen johtava yhteistoimintamalli säätiön, vankeinhoidon ja kunnan kanssa sijoitettaessa vanki vankilan ulkopuoliseen kuntoutukseen säätiön asumispalveluihin. Ohjattu ja kuntouttava asumisvaihe päättyy vangin vapautumiseen, jonka jälkeen henkilö siirtyy säätiön muun tuetun asumisen piiriin (asumisyhteisö/tukiasunto) kotikunnan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Ohjattu asuminen on osa uuden vankeuslain mukaista suunnitelmallista vapauttamista, jossa turvataan kuntoutuvan vangin päihdeetön asuminen, mahdollistetaan vapautteen ulottuva koulutus- ja työllistymispolku

yhteistyösuhteet. Työsarkaa on. Mutta pikku hiljaa palaset alkavat loksahdella paikoilleen.

Uuden vankeuslain myötä vapauteen valmistautuminen on tullut tärkeämmäksi, on uutena vaihtoehtona koevapaus. Siinä Krits ja omakin projekti ovat omalta osaltaan muutosta tekemässä. Asia on uusi ja muovautuu vielä monella tavalla.

Vankilan ja vapauden välissä

Kolmas sektori ei ollut juurikaan tuttu aiemmin, kokemukseni ovat vankeinhoidon puolelta ja vankila on vankila. Tämä on vankilan ja vapauden välissä, hyvä että näin on, eikä Krits ole laitostunut, ainakaan vielä.

Jos vähän kärjistää, vankilamaailmassa näkyy kyyninen suhtautuminen vankien mahdollisuuksiin, ja se tarttuu. Ulkopuoliset siellä taas nähdään usein naiivin sinisilmäisinä, joille kaikki ihmiset ovat vain hyviä. Tosi kyynistyneelle ihmiselle työn mielekkyyttä ei ole, työ tehdään palkan takia, ja sitten taas sinisilmäinen polttaa itsensä loppuun ihanteen takia. Kritsissä ei tapaa kumpaakaan ääripäätä, vaan ote on realistinen. Ei vapautetulla voi olla pelkkää ylämäkeä koko ajan, mutta mahdollisuuksia on ja niitä tuetaan. Vankeinhoidossakaan kuntouttava toiminta ei ole enää vain välttämätön paha, vaan enemmän ja enemmän muutakin.

Tavoitteena on nyt saada projekti toimimaan. Asiakkaille on tarjottava välineitä rikoksettomaan ja päihteettömään elämään, vastuunottoon itsestä ja omaisistakin. Samaan aikaan kuitenkin on mielestäni tärkeää pitää mielessä, että elämä on nyt. Eikä sitten joskus siellä tulevaisuudessa kun asiat ovat hyvin... Tämäkin on asiakkaan hyvä muistaa, on hän vankeudessa, koevapaudessa tai kuntoutuksessa. Vastoinkäymiset, tylsyytys ja yksitoikkoisuuskin kuuluvat elämään. Tavallinen elämä ON tavallista, sellaisenaan rikasta..

Työ ja vapaa? Vankilassa on omalla tavallaan helppoa, kun laitetaan portti kiinni ja asiat ja asiakkaat jäävät sen taakse. Tässä työssä rajaaminen vielä muotoutuu ja se on tietoisesti rajattava. Ei se nappia painamalla vaihdu, mutta lähtökohtana minulla on, että työaikana työasiat ja muulloin muut asiat. Jos tämä raja hämärtyy, se voi haitata kumpaakin. Vapaa-aikaani kuuluu perhe iloineen ja suruineen, ja yritän harrastuksillekin aikaa löytää. Urheilu kuului elämääni nuoruudessa ja nyt ainakin tavoitteenani on harrastaa liikuntaa. Kitaran soittaminen on hyvää terapiaa.. Bluesia lähinnä, se on yksinkertaista, elämänmakuista, maanläheistä...

Minkälainen konna olisin

itse? Konnaksi en nyt tässä tilanteessa ole ryhtymässä... jokaisessa on sisäinen konnansa, jos elämäntilanteet menevät tarpeeksi solmuun. Mutta kirjailija Aapeli on sanonut, että hyviä ihmisiä on vähän, pahoja vielä vähemmän, mutta meitä siunatusti hulluja laskematon määrä.

Seuraava askel?

Mielenkiintoista olisi jatkaa tällä tiellä, kun toimintamuoto vakiintuu ja saadaan toimivaksi paketiksi. Tai ehkä ryhdyin isona papiksi, vankilapapiksi vaikka. Siinäkin on mielenkiintoinen asema, ei helpoin virka, mitä voi kuvitella. Tässä kentässä jatkan toivottavasti kuitenkin, vajaan kuukauden työkokemuksella projektista ei vielä ehdi ajatella kovin kauaskantoisia ajatuksia.

normaalipalveluissa (mm. päihdehuolto, koulutus- ja työvoimapalvelut, työpaja- ja työhölkuntoutus sekä järjestöjen tuottamat vertais- ja tukipalvelut).

Toiminta tuottaa ulkopuolisen sijoitussopimuksen edellyttämän päivätoiminnan em. yhteistyöverkostossa. Yhteistoimintamalli liittyy uudella tavalla rangaistuksenaikaiseen kuntoutukseen suunnitelmallisen vapauttamisen, joka ehkäisee vapautumisvaiheeseen liittyvää suurta retkahdus- ja rikoksen uusimisriskiä.

Kriminaalihuollon tukisäätiön asumispalvelujen yhteyteen perustetaan vankilasta (Keravan vankilan WOP-kuntoutusosasto) sijoitettavien yksikkö. Projektin työntekijä luo yhteistyökäytännöt vankilan lisäksi ennen kaikkea kunnan normaalipalvelujen kanssa, joiden avulla tuotetaan ulkopuolisen sijoituksen vaatima päivätoiminta. Työntekijä osallistuu myös vankilassa laaditun vapautumissuunnitelman toteutukseen, on ammattitukihenkilönä vankilan ulkopuolisen elämän arkeen kuuluvien asioiden järjestämisessä ja antaa keskusteluapua. Työntekijä vastaa sijoitusyksikön sääntöjen ja kunkin asukkaan päiväohjelman noudattamisen valvonnasta. Vankeusaikaisista

asumiskustannuksista
vastaa vankila ja
vapautumisen jälkeen
kunta.

Kuten jutusta selviää, Jorma Uhtakarilla on myös teologian lisäksi myös vankilataustaa. Tämä kuva kuitenkin on vankilamuseosta.